

σιμὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, εἶναι βδελυκτὸν σιμὰ εἰς τὸν Θεόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περί Θανάτου.

1. Ἐνας Χριστιανὸς ἔστις δὲν ἀπερνᾷ τὴν ζωὴν τοῦ χριστιανικοῦ, πρέπει νὰ φοβῆται περισσότερο ἀπὸ ἄλλα τὸν θάνατον. Διότι ὅστις ἔλαβε περισσότερα χαρίσματα ἀπὸ τὸν Θεόν, ἔχει νὰ δώσῃ καὶ περισσότερο λογαρισμὸν. Ὡ, ἐδόθη πολὺ, πολὺ καὶ ἀπαιτηθήσεται (Λουκ. 12.). Ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, καὶ μὴ ποιήσας, δαρθήσεται πολλάς. Ὁ ἄνθρωπος ἦτον δούλος τοῦ διαβόλου, καὶ ἔγινε κατὰ χάριν Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ κληρονόμος τῆς Βασιλείας του· ἐπλούτισθη μὲ τόσας ἀξίας, καὶ ὑπεσχέθη θεληματικῶς νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Χριστὸν, καὶ νὰ τὸν μιμηθῆ, κατὰ τὸ δυνατόν, εἰς ἄλλα. Ὄταν λοιπὸν ὁ Χριστιανὸς καταφρονῆ τὰ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπιστρέφῃ εἰς τὴν πρώτην τὰς πονηρὰν ζωὴν, ὡς ὁ κύων ἐπὶ τὸν ἴδιον ἐμετὸν, καὶ γίνεται πάλιν δούλος τοῦ διαβόλου, πῶς ἔχει νὰ ἀποκριθῆ εἰς τὸν Θεόν ἔταν ἀποθάνῃ; Ὁ χρόνος οὗτος τοῦ ἐδόθη νὰ πραγματεύεται τὴν σωτηρίαν του, καὶ αὐτὸς νὰ τὸν ἐξοδεύῃ εἰς τὰς κακὰς του ἐπιθυμίας, τί λόγον ἔχει νὰ δώσῃ; Ἄν ἀποθάνῃ εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἀποθνήσκῃ ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἴμπορεῖ νὰ εἶναι δυστυχέστερος θάνατος ἀπὸ τοῦτον; καὶ τέλος ἀξιοδάκρυτον διότι εἰς τοῦτο τὸ τέλος τελειόνουσιν ἄλλαι αἰ ἐπι-

θυμῖαι τῆς ζωῆς τοῦ, καὶ ἀρχίζουσιν αἱ παντοτιναὶ τιμωρίαι τοῦ εἰς τὸν ἄδην.

Τί ἔχω κατὰ νοῦν νὰ κάμω εἰς τὴν ὥραν τοῦ θανάτου μου ; Ὅ,τι μέλλω νὰ κάμω τότε, ἄς τὸ κάμω τώρα· δὲν πρέπει νὰ χῶ τὸν καιρὸν. Εἰς πᾶσαν οἰγμὴν τῆς ὥρας ἡμπορεῖ νὰ εἶναι τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου. Ὅσον περισσότερον ἔζησα, τόσον ὀλιγώτερον μου λείπει νὰ σιμῶσω εἰς τὸν θάνατον.

3. Εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου ἐξ ἀνάγκης ἔχω νὰ ἀφήσω τὸν κόσμον, καὶ τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου. Τότε λοιπὸν τί ἀπόφασιν ἔχω νὰ κάμω περὶ τούτων τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου ; πῶς ἔχω νὰ διορθωθῶ ; Ἄς συμβουλευθῶ τώρα μὲ τὸν θάνατον, διότι εἶναι σύμβουλος καλὸς, καὶ δὲν φοβοῦμαι νὰ με γελάσῃ. Ἔως οὗ ζῶμεν, αἱ εὐτυχίαι αὗται τοῦ κόσμου, καὶ φαντασίαι μᾶς σκοτίζουσι, καὶ μᾶς πλανοῦσιν· εἰς τὸν καιρὸν τοῦ θανάτου φαίνονται τὰ πράγματα καθαρὰ, καὶ ἀληθινά. Τώρα ὁ ἄνθρωπος ἐπιθυμεῖ καὶ ὀρέγεται πᾶσαν εὐτυχίαν καὶ δόξαν τοῦ κόσμου· τότε εἰς τὸν θάνατον καταφρονεῖ καὶ κόσμον, καὶ τὰ ἐν κόσμῳ. Εἰς ποῖον πρέπει νὰ πιστεύω περισσότερον ; εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅστις ἀποθνήσκει. Ἀλλοίμονον εἰς τὸν ὅστις πιστεύει περισσότερον τοῦ κόσμου· διότι, εἰς τὸ τέλος τοῦ θανάτου τῷ φανῇ ὁ κόσμος τὸ οὐδενίποτε· καὶ τὸ χειρότερον, ὅτι τότε δὲν θέλει ἔχει καιρὸν νὰ μετανοήσῃ, καὶ νὰ φύγῃ τὴν ζημίαν τὴν ὁποίαν τοῦ ἐπροξένησεν ἢ ἀπάτη τοῦ κόσμου.

4. Στοχασθῆτε ἐκεῖνο ὅπου ἔχετε περισσότερον νὰ φοβηθῆτε, ἀνίτως καὶ ἤθελε σας ἔλθῃ τώρα ὁ θάνατος.

τος, καὶ τὸ ὀγλιγώροτερον διορθώσετέ το. Ἄς μὴ σᾶς λείπουν αἱ καθημεριναὶ προσευχαῖ, καὶ μετάνοια· δοκιμάζετε καὶ τὸν ἑαυτὸν σας εἰς τὴν μετάληψιν τῶν θείων Μυστηρίων.

Τὸ αὔριον οὐκ ἔστι τῷ Χριστιανῷ, εἶπεν ὁ Χρυσόστομος· ἤγουν, ἕνας Χριστιανός, δὲν πρέπει νὰ εἰπῆ, ἄς ἀπεράσῃ σήμερον, καὶ αὔριον θέλω μετανοήσει. Ὁ Διάβολος συνειθίζει πάντα νὰ λέγῃ. Δὸς ἔμοι τὸ παρὸν, Θεῷ τὸ μέλλον· δηλαδή πρᾶξι σήμερον τὴν ἁμαρτίαν, καὶ αὔριον θέλεις διορθωθῆ· ἀλλὰ ἄς μὴ μᾶς γελάσῃ ὁ πονηρός. Ὅτι οὐκ εἶδαμεν τί τέξεται ἢ ἐπιούσα (Ἰακ. δ')· δὲν ἤξεύρομεν τί θέλομεν πάθει ἕως τὴν αὔριον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τελευταίας Κρίσεως.

1. Μία ἡμέραν ἔχω νὰ παραστάθῃ εἰς τό φοβερόν κριτήριον τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, νὰ κριθῶ διὰ ὅσα καλὰ, ἢ κακὰ ἔκαμα εἰς τοῦτον τὸν κόσμον. Πάντες παραστήσομεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ (Ῥωμ. ιδ'). Δὲν εἶναι γένος εἰς τὸν Κόσμον, τὸ ὁποῖον νὰ ἀρνηῖται τὴν ἐσχάτην ἡμέραν τῆς Κρίσεως. Ἐγὼ τὸ πιστεύω, διότι μοῦ τὸ διδάσκει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Ἐχω καὶ μάρτυρα τὴν συνείδησίν μου, ἣτις μὲ πλήττει, καὶ μὲ κάτακρίνει καθημερινῶς διὰ τὰ ἁμαρτήματά μου.

ὦ καὶ τί φοβερὰ ἡμέρα θέλει εἶναι ἐκείνη τῆς Κρίσεως. Ἡμέρα ὀργῆς, εἰς τὴν ὁποίαν θέλουσι γυμνω-

θῆ και οἱ συλλογισμοί μας, και τὰ ἔργα μας. Ἐν συντελείᾳ ἀνθρώπου ἀποκάλυψις ἔργων αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Σειράχ (κεφ. ιά)· και ὁ Ἀπόστολος (*Ἐβρ. δ'). Πάντα γυμνά και τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἤγουν, καθὼς ὅταν εὐγαίῳ τὸ τομᾶρι τοῦ ζώου, τότε φαίνονται τὰ ἐντόσθια του· οὕτω και εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ, ὅταν μᾶς ἐπαρθῆ τοῦτο τὸ παχὺ δέρμα τῆς σαρκὸς, θέλουσι μᾶς φανῆ ὀλόγυμναι αἱ πράξεις μας. Μία εἰκόνα εἶναι σκεπασμένη, δὲν δείχνει τὴν ζωγραφίαν της, ἀλλ' ὅταν τῆς ἐκβάλῃς τὸ κάλυμμα, τότε βλέπεις ὅλα της τὰ χρώματα. Τὸ ἴδιον συμβαίνει και εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν. Οὐ γὰρ ἔστι κρυπτόν, ὃ οὐ φανερόν γενήσεται (Λευκ. ή).

Τότε ἔχομεν νὰ δώσωμεν λόγον διὰ τὸν καιρὸν τὸν ὅποῖον ἐδῶ ματαίως ἐξωδιάσαμεν εἰς τὰς ὀρέξεις μας· διὰ καθένα συλλογισμόν, διὰ καθένα λόγον, διὰ καθέν ἔργον, τὸ ὅποῖον ἐπράξαμεν ἢ ἠθέλαμεν πράξει, ἂν μᾶς ἔδιδε χεῖρ.

Ταῦτα δὲν εἶναι λόγια ἰδικά μου, εἶναι λόγια τοῦ Χριστοῦ, και ὁ Χριστὸς δὲν ψεύδεται. Πᾶν ῥῆμα ἀργῶν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ Κρίσεως (Ματθ. ιβ'). Ἀκόμη ἔχομεν νὰ δώσωμεν λόγον διὰ τὰς διδασχὰς ἂν τὰς κάμνωμεν εἰς δόξαν Θεοῦ, ἢ διὰ ἔπαιμόν μας· διὰ τὰ μυστήρια πῶς τὰ μεταχειρίζομεθα· και σχεδὸν εἰπεῖν, διὰ πᾶσαν εὐεργεσίαν τὴν ὁποῖαν ἐλάβομεν ἀπὸ τὸν Θεόν, και τὴν ἀτιμάσαμεν. Ἀλλοίμονον εἰς ἡμᾶς τοὺς τρισαθλίους ἁμαρτωλοὺς. Τότε μεταβίαις οἱ δίκαιοι εἶ-

ρίσκονται ἄξιοι διὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡμεῖς;

3. Ὡς τίς μέγας τρόμος τῆς ψυχῆς, καὶ αἰσχύνη, ὅταν ἰδῆ ἔμπροσθεν εἰς τὰ ὄμματα τῆς καὶ αὐτῆς, καὶ ὅλος ὁ κόσμος, ὅλον τῆς τὸν αἰσχροὺς βίον, τὸν ὅποιον ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον, ἔπραξεν. Ὡς τίς ἀθυμία, ὅταν ἰδῆ τοὺς ἄλλους νὰ στερχνόνωνται, καὶ αὐτὴ νὰ καταδικάζεται. Ὡς καὶ τίς ἀθλία ζωὴ τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὅταν χιρισθῆ ἀπὸ τὴν συντροφίαν τῶν Ἀγγέλων, καὶ νὰ βαλθῆ εἰς τὴν συντροφίαν τῶν δαιμόνων (Ματθ. κέ.). Καὶ τίς ἄλλην ἀπόφασιν ἀπαντῆχουσιν οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ τὸν δίκαιον Κριτὴν, παρὰ τὸ, πορεύεσθε οἱ καταραμένοι;

Ὡς Κύριε, καὶ ποῦ νὰ ὑπάγουσιν οἱ δυστυχεῖς; εἰς ποῖον μέρος τοῦ κόσμου νὰ καταντήσουν οἱ τρισάθλιοι; Ἡ ἐσχάτη κόλασις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ στέρησις τοῦ Θεοῦ προσώπου.

4. Λογιαίσατε, ὅτι εἴσθε παρόντες εἰς τὸ κριτήριον τοῦ Χριστοῦ, καὶ στοχασθῆτε ἀπὸ τί ἔχετε νὰ ἐντραπῆτε περισσότερο. Ἐνθυμηθῆτε, ὅτι αἱ πλέον ἀπόκρυφοι ἁμαρτίαι, τότε θέλουσι φανερωθῆ, ἂν δὲν ἐξαλειφθῶσιν ἐδῶ μὲ τὴν ἐξομολόγησιν καὶ μετάνοιαν. Ἀρχήσατε μίαν φορὰν νὰ πολιτεύεσθε καλὴν ζωὴν, διὰ νὰ σᾶς ἀκολουθήσῃ καὶ θάνατος εὐτυχῆς καὶ μετὰ τὸν θάνατον, ἐκείνη ἡ εὐδαιμονεστάτη ἀπόφασις, ἡ, Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν (Ματθ. κέ.). Δὲν εἶναι καλῆτερος τρόπος νὰ φύγη κανεὶς τὴν φοβερὰν ἀπόφασιν τοῦ Κυρίου, παρὰ νὰ φοβῆται τὸν κριτὴν, καὶ νὰ φυ-

λάττη τὸν νόμον τοῦ.

» Ἀπὸ προσώπου ὀργῆς αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται, καὶ
» τίς ἀντιστήσεται ἐν ὀργῇ θυμοῦ αὐτοῦ; (Ναούμ.
κερ. α.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ἐρὶ Κολάσεως.

1. Ὡ τί φόβον, καὶ τρόμον ἠθέλαμεν ἔχει διὰ τὸν Ἄδην, ἂν ἦτον δυνατὸν νὰ ἠκούσαμεν τὰς ἐλεεινὰς φωνὰς τῶν ἐκεῖ κολαζομένων. Ἀνάμεσα ἐκεῖ εἰς τὰς φλόγας τοῦ Ἄδου, ἀναστενάζουν οἱ ἄθλιοι ἀμαρτωλοὶ, κλαίουσι, βρυχοῦνται χειρότερα ἀπὸ τὰ ζῶα κατηγάρουσι τὸν ἑαυτὸν των, ἐδελύττονται τὰ ἁμαρτήματα των· τὰ θρηνοῦσιν, ἀλλ' εἰς μάτην· διὲν τῷ Ἄδῃ οὐκ ἔστι μετάνοια· τὰ δάκρυα τὰ ὅποια χύουσιν, τοὺς αὐξάνουσι περισσότερο τὰς φλόγας τοῦ Ἄδου. Καὶ τί ζωὴ θέλει εἶσθαι ἐκείνη τοῦ ἀμαρτωλοῦ, νὰ κατακαίεται πάντοτε εἰς ἓνα τέτοιον πῦρ, τὸ ὅποῖον σύγκρισιν μὲ ἄλλο δὲν ἔχει; Τὸ πῦρ τοῦτο μᾶς τὸ ἔδωκεν ὁ Θεὸς διὰ τὴν κυβερνησίαν μας, νὰ μᾶς δουλεύῃ, νὰ μᾶς θερμαίνῃ, νὰ μᾶς φωτίζῃ, καὶ νὰ μᾶς παραμυθῇ. Τὸ πῦρ τῆς κολάσεως ἔγινε διὰ νὰ τιμωρῇ τοὺς ἀμαρτωλοὺς, ὡς δῆμιος σκληρότατος. Ἀνίσως λοιπὸν τοῦτο τὸ πῦρ, τὸ ὅποῖον εἶναι ἓνα δῶρον τῆς θείας προνοίας, δίδει τόσον πόνον, πόσον ἄρα γε πόνον καὶ πικρῶσιν θέλει δώσει εἰς τοὺς ἀμαρτωλοὺς τὸ πῦρ ἐκεῖνο τῆς κολάσεως.

τὸ ὁποῖόν εἶναι ἓνα ἀποτέλεσμα τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ καὶ ὄργανον τῆς Θείας δικαιοσύνης; Βεβαιότατα ἀνεκδιήγητον.

2. Τὸ πῦρ τῆς κολάσεως εἶναι φοβερόν, διότι ὅλος ὁ Ἄδης εἶναι μία ὁλόκληρος κλίμακος. Εἶναι τρομερόν, διότι οἱ ἁμαρτωλοὶ μὲ τὸ πῦρ μόνον τῆς κολάσεως αἰσθάνονται ὅλην τὴν τιμωρίαν, καθὼς εἶπεν ὁ Θεὸς Ἰερώνυμος· Καὶ τί ζωὴ εἶναι αὕτη, νὰ πάσχη παντοίαν κόλασιν εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν, χωρὶς νὰ ἔχη παρηγορίαν καὶ ἀνάπαυσιν;

3. Ὄταν λέγωμεν Ἄδην, δὲν ἐννοοῦμεν ἄλλο παρά πᾶσαν τιμωρίαν, τὴν ὁποῖαν ἤμπορεῖ νὰ φαντασθῇ ὁ ἄνθρωπος· καὶ τὸ περισσότερο τὴν στέρησιν ἐκείνου τοῦ ἀπὸ ἀγαθοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ Θεός. Λογιάσατε τί κόλασιν θέλουν ἔχει ἐκεῖ οἱ ἁμαρτωλοὶ, ὅταν ὁ Θεὸς θέλη κρύψει τὸ πρόσωπόν του εἰς τοὺς αἰῶνας ἀπὸ τοὺς ἁμαρτωλοὺς; καὶ ἓνα πρόσωπον τόσον ὠραῖον ὥστε ἔλκει εἰς ἀγάπην τοὺς οὐρανίους ἀγγέλους, καὶ πάντοτε τοὺς χορταίνει, καὶ πάντοτε ἐπιθυμοῦσι νὰ τὸ βλέπουσιν. Εἰς ὁ ἐπιθυμοῦσιν Ἄγγελοι παρακῦψαι (Πέτρ. α.). Τί ζωὴν θέλει ἔχει ἓνας ἁμαρτωλὸς νὰ βλέπῃ τόσοις ἀναριωμήτους ἀγίους νὰ χαίρωνται εἰς τὸν Παραδείσον, καθὼς ὁ πλούσιος τὸν Λάζαρον εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ὁ ἄθλιος νὰ φλογίζεται αἰωνίως; Τί ζωὴν θέλει ἔχει ὁ δυστυχέστατος ἁμαρτωλὸς νὰ διωχθῇ ἀπὸ τὴν συντροφίαν τῶν Ἄγγέλων, καὶ Ἁγίων, καὶ νὰ συγκατοικῇ αἰωνίως μὲ τοὺς ἐχθρούς του τοὺς δαίμονας; πάντοτε νὰ τιμωρῆται, πάντοτε νὰ ἀτιμάζεται, καὶ ἔλ

πίδα νὰ μὴ ἔχη ποτὲ νὰ ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τὰ βασανὰ;

4. Ὁργίζεται ὁ ἐλεεινὸς ἀμαρτωλὸς κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ του, διότι εἶχεν ἐδῶ καιρὸν ἔσσαν ἤθελε νὰ μετανοήσῃ, καὶ αὐτὸς ἀπὸ ἀφροσύνης του τὸν ἐπαράβλεψεν. Ἐνθυμεῖται τὰς τρυφὰς καὶ ἀναπαύσεις τὰς ὅπως ἀπέρασεν ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον, καὶ τὸν πληγόνουσι χειρότερα μέσα εἰς τὰ σπλάγχνα. Ἡ πρώτη καὶ ἐσχάτη του Κόλαισις εἶναι νὰ μὴ ἤμπορῆ νὰ ἐξαλείψῃ ἀπὸ τῆς μνήμης του τὸ πρῶτον ἐκεῖνο καὶ ἄκρον ἀγαθόν, τὸν Θεόν, τὸ ὅποῖον ἔχασε διὰ πρόσκαιρον ὄραξιν.

5. Ἀπάγετε μὲ τὸν λογισμόν σας εἰς τὸν Ἄδην, καὶ ἐρωτήσατε τοὺς ἐκεῖ καταδίκους, ποία ἄρά γε νὰ ἐστὶν ἡ ἀφορμὴ νὰ καταντήσουν ἐκεῖ; καὶ ὡς ἀπεργουῖσιν ἐκεῖ μέσα εἰς τὰς φλόγας τοῦ Ἄδου ὁμοῖα μὲ τοὺς δαίμονας; καὶ λάβετε παράδειγμα ἀπ' αὐτοὺς νὰ φοβῆσθε τὸν Θεόν, καὶ τὸν κίνδυνον εἰς τὸν ὅποῖον εὐρίσκεσθε.

«Τίς ἀναγγελεῖ ἡμῖν τὸν τόπον τὸν αἰώνιον;
(Ἑσαϊ. λγ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ αἰδιότητος τῶν τιμωριῶν τοῦ
Ἄδου.

1. Ὁ Θεὸς τιμωρεῖ πρόσκαιρους ἀμαρτίας μὲ κολαστήρια αἰώνια, καὶ ἤμπορεῖ νὰ λογιᾶσθαι κῶνεις μεγαλύτερον θυμὸν ἀπὸ τοῦτον; Αἱ τιμωρίαι τοῦ Ἄδου εἰ-

ναι αναρίθμητοι, διότι καὶ τὸ πρόσωπον τὸ ὁποῖον ἀτιμάζουσιν οἱ ἁμαρτωλοὶ εἶναι ἀπειρον. Χρειαζέται κατὰ τὸ πρόσωπον τὸ ὁποῖον ἀτιμάζουσι νὰ εἶναι καὶ ἡ κόλασις των ἀνάλογος.

2. Τὰ κολαστήρια τότε εἶναι μεγάλα, ὅταν τίλ δὲν ἔχουσι. Τὸ κέντιμα τοῦ βελονίου εἶναι βέβαια ἐλαφρὸν διὰ μίαν φοράν, ἀλλ' ὅταν κεντᾶ ἀκατάκυστα, ἀποβαίνει ἀνυπομόνευτον. Ἄν αἱ τιμωρίαι τοῦ Ἄδου ἤθελαν τελειῶσαι εἰς ἑκκτὸν χιλιάδας χρόνους, ἢ εἰς ὅποιον ἀριθμὸν περισσότερον ἤθελες λογιᾶσαι, βεβαιότατα ὁ Ἄδης ἤθελεν εἶσθαι οὐδετίποτε. Ἀλλ' ὅταν αἱ τιμωρίαι εἶναι αἰδίοι, ποῖος ἤμπορεῖ νὰ μετρήσῃ τὴν κόλασιν; Ἄν ἓνας ἄνθρωπος δὲν ὑποφέρῃ νὰ στέκεται πάντῳ ἐπάνω εἰς ἓνα ἀπαλὸν, καὶ εὐμορφον στρώμα, καὶ πῶς θέλει ὑποφέρει νὰ στέκεται εἰς μίαν αἰδίον κόλασιν; Ἡμεῖς δὲν ὑποφέρομεν νὰ σταθῶμεν ἓνα ἡμερόνυκτον εἰς ἓνα παιγνίδι, καὶ πῶς θέλομεν ὑπομείνει νὰ εἴμεθα παντοτινὰ εἰς μίαν ἀπέραντον φλόγα;

3. Ὁ πτωχὸς ὅταν δὲν ἔχη τὰ πρὸς τροφήν ἀναγκαῖα λογιᾶζει τὸ πάθος ἀνυπομόνευτον· ἀλλ' ἡ ψυχὴ τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὅταν χάσῃ τότε, φεῦ, ὅλα τὰ ἀγαθὰ, τί ὑπομονὴν θέλει ἔχει; Πάντοτε ζητεῖ, ἀλλὰ δὲν τῆς δίδεται ἄλλο, παρὰ κόλασις. Ἐπιθυμεῖ τὸ φῶς, ἀλλὰ δὲν τῆς δίδεται ἄλλο, παρὰ τὸ πῦρ τῆς κολάσεως, τὸ ὁποῖον πάντοτε καίει χωρὶς νὰ φωτίζῃ. Ἡ ἀκοή ἄλλο δὲν ἀκούμεν, παρὰ ἀναστεναγμοὺς, καὶ ὀδόντων βρυγμοὺς. Ἡ γεῦσις δὲν ἀπολαμβάνει ἄλλο, παρὰ πικρίας καὶ φαρμάκια· καὶ σχεδὸν ὅλον τὸ σῶμα

δὲν αἰσθάνεται ἄλλο, παρὰ τὰς φλόγας τοῦ Ἁδου.

4. Βαβαὶ τῆς αἰδιότητος. Ἄν ὁ ἁμαρτωλὸς διὰ τὰς ἁμαρτίας του ἤθελε χύσει ἀπὸ τὰ ὄμματα τέσσα δάκρυα, ὅσον νερὸν ἔχει ἡ θαλάσση καὶ ὅλα τὰ ποτάμια τῆς θαλάσσης, καὶ εἰς ἑκατὸν χρόνους, νὰ μὴ χύνη περισσότερον παρὰ ἓνα δάκρυον, οὗτος μετὰ τσαύτας χιλιάδας καὶ μυριάδας χρόνους, ἔς λογιάζη, ὅτι δὲν κατορθώνει τίποτε, ὡσὰν νὰ ἤθελε κάμει τότε ἀρχήν. Πάλιν ἔς ἀρχίση ἀπὸ τὴν ἀρχήν, καὶ πάλιν ἀπὸ ἄλλην ἀρχήν, ὡσὰν νὰ μὴν ἤθελε πάθει ἀκόμη καμίαν κόλασιν. Βεβαίότατα ὁ τάλαιπῶρος τίποτε δὲν τελευτοφωρεῖ, ἂν ἤθελε κάμει τόσαις φοραῖς ἀρχήν, ὅση εἶναι ἡ ἄρμος τῆς θαλάσσης, καὶ ὅσα τὰ ἄτομα εἰς τὸν αἶρα, καὶ ὅσα τὰ φύλλα εἰς τὰ δάση.

5. Οἱ ἁμαρτωλοὶ ἐκεῖ εἰς τὴν κόλασιν ἔχουν καὶ ὅλην τὴν παιδείου τῆς κολάσεως, καὶ ὅλην ὁμοῦ εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν γνωρίζουσιν ὅτι αἱ τιμωρίαι των τέλος δὲν ἔχουσιν. Ἄν ἦτον δυνατόν νὰ ἀπάθνησκαν καὶ ἐκεῖ, ὡσὰν καὶ ἐδῶ, ἴσως ἤθελαν ἔχει τέλος τὰ βάσανά των· ἀλλ' ἀλλοίμονον εἰς αὐτοὺς, διότι ἔχουν νὰ ζοῦσιν εἰς ἓνα παντοτινὸν θάνατον. Ὡς ἐλεεινὴ, καὶ ἀξιοδάκρυτος κατάστασις τῶν ἁμαρτωλῶν.

6. Στοχασθῆτε τὴν αἰδιότητα τῶν κολάσεων μετὰ τὴν ὁποίαν ἡ Θεία δικαιοσύνη τιμωρεῖ τοὺς ἁμαρτωλοὺς· καὶ ἂν δὲν ἤμπορῆτε νὰ τὴν καταλάβετε, πιστεύσατέ τὴν, διότι εἶναι μία ἀλήθεια τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον (Ματ. κέ.). Μεγάλον κακὸν εἶναι εἰς ἓνα Χριστιανὸν νὰ μὴ πιστεύῃ τὴν

αἰδιότητα τοῦ αἵου, ἂν δὲν τὴν δοκιμάσῃ μὲ τὸ ἔργον.

« Διδόντος ἐκδίκῃσιν τοῖς μὴ εἰδόσι τὸν Θεόν, καὶ
 « τοῖς μὴ ὑπακούουσι τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, οἵτινες
 « δίκην τίσουσιν ὀλεθρὸν αἰώνιον » (Β' πρὸς Θεσσ. Κεφ.
 α'), Ἦγουν, ὁ Θεὸς θέλει τιμωρήσῃ τοὺς ἄσοι δὲν πι-
 στεύουν εἰς αὐτὸν, καὶ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χρι-
 στὸν, καὶ ἡ τιμωρία των θέλει εἶναι αἰώνιος. Καὶ ὁ
 Χρυσόστομος, Πρόσκαιρον τὸ εὐφραῖνον, αἰδῖον τὸ λυ-
 ποῦν. Ἦγουν, ἡ ἀπόλαυσις τῆς ἁμαρτίας ἐδῶ εἶναι πρό-
 σκαιρος, ἀλλ' ἡ τιμωρία της εἰς τὸν αἶδην εἶναι αἰδῖος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ Παράδεισου.

1. Παράδεισος. Ὁ λόγος χαριτωμένος· δ-
 ποιός· λέγει Παράδεισον, περιλαμβάνει μὲ ἓνα ὄνομα δ-
 λα τὰ ἀγαθὰ, καὶ ἐκβάλλει ἔξω ὅλα τὰ κακὰ. Ὁ Πα-
 ράδεισος εἶναι τὸ μεγαλήτερον χάρισμα τὸ ὁποῖον ὁ
 Θεὸς ἠθέλησε νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ πολλῆν του
 ἀγάπην. Ὁ Παράδεισος περιλαμβάνει πάσης λογῆς ἐπι-
 θυμίαν τὴν ὅποιαν ἡμπορεῖ νὰ ἐπιθυμήσῃ ἡ καρδία τοῦ
 ἀθρώπου, καὶ ἀκόμη καὶ τι περισσύτερον ἀπὸ ὅσα εἰπα-
 μὲν. Θέλεις νὰ καταλάβῃς τὴν ὑπερβολικὴν του εὐξίαν ;
 στοχάσῃς ὅτι ἀγοράσθη διὰ τὸν ἄνθρωπον μὲ τὸ πολυ-
 τίμητον αἷμα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ υἱοῦ τοῦ
 Θεοῦ.

2. Ἐκεῖνὸ τὸ ὁποῖον μέλλει νὰ ἀπολαύσῃ τὴν
 μακαριότητα, εἶναι ὁ νοῦς μας καὶ ἡ καρδία μας. **II**

καρδία μας εἶναι τόσον μεγάλη, ὥστε δὲν τὴν χορταίνει ἄλλο ἀγαθόν, παρὰ μόνος ὁ Θεός. Συμμαζώσατε ὅλα τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου, βασίλεια, ἀξίας, πλούτη, θησαυροὺς, σοφίας, ἀναπαύσεις, καὶ πάσης λογῆς ἐπιθυμίαν καὶ εὐτυχίαν τοῦ κόσμου, καὶ ὅτε τα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ θέλετε ἰδεῖν ἂν ἠμπορῆτε νὰ σβύσετε τὴν ἐπιθυμίαν τῆς· ὄχι βέβαια, ἀκίμη ζητεῖ. Δοκιμάσατέ τὴν ἀκόμη χίλιας, καὶ χιλιάδες φοραῖς, καὶ πάντοτε θέλετε τὴν εὐρεῖν εὐκαιρὴν. Μεγάλον πρᾶγμα. Τόσον μικρὴν τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ νὰ μὴ τὴν χορταίνουσι τόσα ἀγαθὰ; Ποῖον λοιπὸν ἀπομαίνει νὰ τὴν χορτάσῃ; βεβαίωτατα ὄχι ἄλλο παρὰ μόνος ὁ Θεός. « Χορτασθήσομαι ἐν τῷ ὀφθῆναί μοι τὴν δόξαν σου (Ψαλ. 15.).

3. Καὶ ποῦ εἶναι ὁ Παράδεισος, καὶ ἡ μακαριότης, τὰ ὅποια ὅλοι οἱ εὐσεβεῖς καὶ ὅσοι ἄνθρωποι ἐλπίζουν νὰ ἀπολαύσουν; Νὰ βλέπωμεν τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, εἰς ἐκείνῃ τὴν ἀνεκλάλητον δόξαν τῆς μεγαλοπρεπείας του. Νὰ τὸν ἀγαποῦμεν αἰωνίως, νὰ τὸν ἔχωμεν εἰς τὴν καρδίαν μας, χωρὶς νὰ λείπῃ ποτέ· ὄχι καθὼς τὰ χρώματα εἰς τὰ ὀμμάτια, τὰ ὅποια φαίνονται, καὶ πάραυτα χάνονται, ἀλλὰ καθὼς τὸ πῦρ ἐνόνεται μὲ τὸ σίδηρον, καὶ φαίνεται πύρινον, καὶ λαμπρόμορφον. Νὰ δοξαζώμεθα μὲ θείκην δόξαν, νὰ παραστεκώμεθα εἰς ἐκείνην τὴν μακαρίαν τράπεζαν τοῦ Θεοῦ, νὰ συγκαθίζωμεν εἰς βασιλικούς θρόνους μὲ τὸν Χριστὸν τὸν Σωτῆρά μας· καὶ ἄλλος νὰ μὴ μᾶς τιμᾷ, παρὰ ὁ Θεός. Καὶ τοῦτο θέλει νὰ εἰπῇ Πα-

ράδειςος. ὦ ἄρρητος εὐφροσύνη· καὶ πότε νὰ φύγω ἀπὸ ταύτην τὴν ἐξορίαν, καὶ ταλαιπωρίαν τοῦ κόσμου καὶ νὰ ὑπάγω ἐκεῖ νὰ ἀπολαύσω ἐκείνην τὴν μακαριότητα, τὴν ὁποίαν ἐπιθυμεῖ καὶ ὀρέγεται ἡ καρδία μου ;

4. Ἄς μὴ μᾶς κακοφάνηται λοιπὸν, ὅταν τὰ βάσανα ταῦτα τοῦ κόσμου μᾶς ταλαιπωροῦσιν, ὅτι ὀλίγος πόνος ἐδῶ μᾶς προξενεῖ ἐκεῖ ζωὴν αἰώνιον. Οἱ ἅγιοι Μάρτυρες ἔχυσαν τὸ αἷμά των διὰ τὸν Χριστὸν, καὶ ἀγόρασαν τὸν Παράδεισον, καὶ δὲν τοὺς ἐφάνη νὰ ἔδωσαν τίποτε ἀλλὰ νὰ τοὺς ἐδόθη κατὰ χάριν· καὶ ἡμεῖς λυπούμεθα ἐδῶ διὰ ὀλίγην βάσανον ; ὦ Παράδεισε εὐτυχέσατε, ἂν οἱ ἄνθρωποι ἐκκατάλαβαν τὴν τιμὴν καὶ μεγαλειότητά σου.

5. Πάντοτε νὰ ἐπιθυμῆτε τὸν Θεὸν καὶ νὰ καταφρονῆτε τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς. Καὶ ἂν ἔχετε καλὰ τυπωμένην τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν καρδίαν σας, δὲν φοβῆθε νὰ σᾶς λυτήσῃ κανένα πρᾶγμα τοῦ κόσμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ὅτι ὁ ἁμαρτωλὸς ἀτιμάζει τὸν Θεὸν ἔμπροσθέν του, ὅταν ἁμαρτάνῃ.

1. Ἡ θεία Γραφή μὲ διδάσκει, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι εἰς πάντα τόπον, καὶ βλέπει τὰ κτίσματα, καθὼς καὶ τὸν ἑαυτὸν του. Εἶναι ἓνα ὄμμα ἀσυγκρίτως λαμπρότερον τοῦ Ἡλίου, τὸ ὅποῖον τὰ πάντα θεωρεῖ, καὶ τίποτε δὲν τοῦ κρύπτεται. Ὄφθαλμοὶ Κυρίου μυριοπλασίως Ἡλίου